

mentális alkotás, így sekélyesedik el a kivitelben a legnemesebb szándék. Még egyszer felhívjuk az összes illetékes tényezők figyelmét: állítsák meg a lejtőn a fogadalmi templom nagyszerű és művészi terveinek kicsinyes persziflálását.

Észre térnek a szerbek.

— Nem kell az orosz barátság. — Közledés a monarchiához. —

(Saját tudósítónktól.) A monarchia balkáni politikájára nézve nagy befolyást gyakorló, szenzációs mozgalom indult meg Szerbiában, amely az orosz befolyás gyöngítését tűzte ki céljául. A mozgalom vezetői, akik a konzervatív-párt névvel tömörítik hiteiket, a mozgalmat a következőkben ismertették egy hiteles belgrádi jelentés szerint:

Mialatt Pasics Pétervárott és Bukarestben igyekezik, nyilván erős orosz befolyás alatt, új szövetségi kombinációkat megvalósítani, az alatt Szerbiában egy hatalmas politikai párt igyekezik az orosz barátság szálait meglazítani. A szerb közvélemény egy tekintélyes része megelégedett azt a szerepet, amelyet Oroszország neki eddig is szánt, és lealázónak találja, hogy egy olyan önállóságra hivatott ország, mint Szerbia, örökösön játéklabda legyen az orosz hatalom kezében. Lassan rájönnek Szerbiában, hogy ezek a jelszavak: szlavofilizmus, pánszlávizmus, Balkán a Balkán népeké, osztrák és magyar veszedelem, — üres frázisok, a mellyel a cári hatalom visszaélt, — ha érdekei megkivánták.

A történelem is beigazolta, hogy Oroszország valahányszor e jelszavak bujtogatásával kudarcot vallott, hosszabb-rövidebb ideig cserben hagyta Szerbiát s adta a haragos szerepét. Különösen a szerb-bolgár konfliktus, amelyben Oroszország kétszínű játékkal csaknem végleg pórul járt, siettetten a demokratikus érzelmi szerb intelligenciát erre az eltávolodásra.

Ebben a mozgalomban elsősorban a főváros intelligenciája, egyetemi és középiskolai tanárok, ügyvédek, orvosok, mérnökök s a művelt kereskedőosztály nagy része vesz részt s immár a vidéki városokban is mély talajra talált. Ebben a mozgalomban tömörül az ugynevezett konzervatív párt, amelynek hivatalos vezetője, a népszerű Perich Zsivojin dr. egyetemi tanár, Jovanovich Jován dr., a katonai akadémia kiváló tanára, Stamenkovich Dragutin volt igazságügyminiszter, ismert politikus s a nemkeveséből kiváló Stefanovich dr. egyetemi tanár.

Ez a konzervatív párt csak néhány héttel ezelőtt alakult politikai párttá s noha a radikális és nacionalista párt részéről ugyan csak heves támadásnak volt kitéve, még a hazaárulás bélyegét is igyekeztek az új pártára rásejteni, — semmiféle támadásra nem hederítve, folytatja megkezdett szervezkedését, amelyet azóta már a vidéken is terjeszt sikerrel. A konzervatív párt, — vagy mint az ellenségei elnevezték, — ausztrófil párt megalapozása tulajdonképpen már három évvel ezelőtt kezdődött. Akkoriban kísérlet történt arra, hogy a még Milán idejéből való két csoportot, az ó-liberálisokat és nacionalistákat egyesülésre bírják. Ez a kísérlet azonban bizonyos parlamenti ellentétben hajótörést szenvedett.

A konzervatív párt folytatja most ezt a megkezdett politikát, amely nem mindenáron oroszellenes, de nem is osztrák és magyar politikai behódolást jelent. Csak azt akarja ez a politikai irány, hogy Szerbia megszabaduljon a nagy szlavizmus láncától, amelyet Oroszország rakott rá. Érdekei ráutalják arra is, hogy közeledjék Ausztria és Magyarország, mert belső békéjét csak akkor tarthatja fenn állandóan, ha északi határát is biztosságban tudja, annál is inkább, mert az újonnan hódított területeken nagyarányú kulturmunkát kell végeznie. A monarchiához való jó viszonyra már azért is szüksége van Szerbiának, mert Ausztria és Magyarország igen nagy mértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy mielőbb kiheverje azokat a súlyos gazdasági sebeket, melyeket a háború okozott az országnak.

A mindinkább hatalmasabb konzervatív párt újult erővel akarja azt a politikai gyámkodást is megszüntetni, amelyet a király fölött még mindig gyakorolni szeretnének bizonyos politikai érdekek: de fel akarja szabadítani a közvéleményt ama befolyás alól is, amely politikai meggyőződésének szabad érvényesülését sokban megakadályozza.

Mindenesetre nehéz földat előtt áll még az új párt. Ám már is annyira biztos talajon küzdhet, hiteinek száma oly rohamosan gyarapszik, programja oly szabatos, körülhatárolt, hogy teljes diadalrajutása csak — rövid idő kérdése!

„Szemenszedett valótlanságok”. Félhivatalosan jelentik: A közönség tudatos elámitásában vezető szerepet játszó egyik ellenzéki lap mai száma egész sereg letagadhatatlan tényben foglalja össze Tisza Istvának a román kérdésben elkövetett bűneit, például azt, hogy a kormány a görög-keleti püspökség föllállítását végleg elejti, a hajdudorogi egyházmegyéből egy sereg szinmagyar községet ki fog hasítani, a telepítési akciót teljesen meg fogja szüntetni, stb., stb. Illetékes helyen arról értesítenek, hogy ezek a letagadhatatlan tények szemenszedett valótlanságok. Ugyanez a lap Közgazdasági ügyosztály a báni kormányban cím alatt előadja, hogy míg a horvát kormánynak eddig csak vallási és közoktatásügyi, belügyi és igazságszolgáltatási téren volt autonómiája, ez az autonómia most már ki fog terjedni a közigazdasági tere is. Ezzel szemben a Budapesti Tudósító megállapítja, hogy a társországoknak közigazdasági téren való autonóm hatásköre az 1868. évi XXX. törvények 47. szakasza alapján mindazokra az ügyekre nézve kezdettől fogva fennáll, a melyeknek közösségét e törvény 9. és 10. szakaszában ki nem mondta. Ez a hatáskör változatlanul marad meg a jövőre is, mindössze az a változás történik, hogy azokat az ügyeket, amelyeket eddig is autonóm hatáskörben a báni kormány belügyi osztálya intézett, a jövőre külön közigazdasági osztály fogja intézni.

a grófné már negyedik hónapja van távol az urától?

— Miért volna ez furcsa? Nem találom benne semmi különösét, — volt Ákos felelete.

— Hát hogyan volna furcsa, — folytatta Hartayné, — az asszonynak az ura mellett a helye.

— Igaz, igaz, — hagyta helybe Ákos.

— A grófné ugyancsak sokáig üdül, — mondta gunyos nyomatékkal az asszony.

Hartay illendően találta, hogy legközelebbi találkozására alkalmával érdeklődjék Elemér grófnál felesége hogyléte és hazatérése felől.

— Ha már szóba hoztad a dolgot, — világosította föl a gróf Ákost, — bevallom, hogy az én feleségem nem is tér többé vissza Kernyére.

— Hogy-hogy? — kérdezte csodálkozva Hartay.

— Válassz! — volt a rövid válasz. — Nálunk mágnásoknál az ilyesmi nem ritkaság!

A válasz okát a gróf nem mondta meg, Ákos meg természetesen nem kérdezte. Gondolataiban azonban annál többet foglalkozott a válasszal. Közben pedig minduntalan a füleiben csengett Elemér odavetett mondása:

— Nálunk mágnásoknál az ilyesmi nem ritkaság!

Minél többet gondolkodott Bálóczy grófék válásáról, annál nyárspolgáribbnek tűnt föl előtte az ő viharmentes, zökkenés nélküli családi életük. Idegessé lett a feleségével szemben és megkeserítette mindkettőjük életét. Összezőrdülések és hevesebbnél hevesebb jelenetek napirenden voltak. Hartayné az egyensúlyából kibillentett családi életet úgy akarta helyreállítani, hogy kitért az ura elől és néhány hétre a szüleihez távozott.

Alig volt oda néhány napig, postáról jövet, találkozott Ákos Elemér gróffal.

— Mi ujság, Ákos? — tudakolta a gróf.

— Válassz, — szolt szinte dicsekedő hangon Hartay, — most jövök a postáról és megírtam a feleségemnek, hogy ne jöjjön többé vissza!

— Pompás fiu vagy te Ákos! — kiáltott föl meglegedetten Bálóczy gróf. — Most fogjuk csak a világunkat élni. Pompás, pompás!

Ákosnak olyan jól esett főúri barátjának ez a dicsérete, hogy szentül meg volt róla győződve, hogy valami nagyszerű dolgot követett el.

A grófék válopöre ért előbb véget. Nagy dinom-dánomot csapott ennek örömeire Bálóczy gróf. Telefonon rendelt a városból néhány láda pezsgőt, cigánybandát és két énekesnőt. Őket is telefonon.

A falu népének nagy megbotrányozására sűrűn ismétlődtek az ilyfajta mulatságok. Hol a Bálóczy-kastélyban, hol Hartay kuriájában.

A mulatozás azonban nem folytatható sokáig zavartalanul. Bálóczy gróf csakhamar fölszólítást kapott a hozomány visszaadására. Ez egyuttal birtoka dobra kerülését is jelentette. Bálóczy ott állott, hogy földönfutóvá legyen. Gondolt egyet és inkább megfutamodott az élettől. Egy revolvergolyó és vége volt.

Hartay most magára maradt. Olyan volt, mint a kuszónövény, mely mellől kivágták a fát, melybe eddig kapaszkodott. Életunság vett rajta erőt. Öngyilkos gondolatokkal foglalkozott. Igazi nagyuri dolognak találta, elvetni magát az életet. Micsoda előkelő diszkréciót hagyta itt Bálóczy gróf is ezt az árnyékvilágot. Nem jajgatott, nem panaszkodott, hanem előkelően

azt mondta: elég volt és revolverrel csettintette rá az áment.

Leült az íróasztalához és ő is elővette a revolvért. Belebámult a pisztoly csővébe s lelakiszei előtt elvonult a multja. Elgondolkodott rajta, mit művelt eddig és mit, miért tett? Ez az elmélkedés valami kijózanító hatással volt reá. Mikor most azt a kérdést vetette föl magában, hogy tulajdonképpen miért akar öngyilkossá lenni, valami hirtelen világosság támadt az agyában. Megvilágosodott előtte, hogy ő eddig egyebet sem csinált, mint majmolta Elemér gróft. Nagyon nevéstésesnek találta önmagát és undorral dobta el magát a revolvért. Azután előszedte asztalfiókjából felesége fényképét. Zsebkendőjével gyöngéden letörölte a port a képről, mely mintha megelevenedett volna. Biztatón mosolygott rá a kép, az ő édes, aranyos felesége. Ugy érezte, hogy új emberre lett. Hogy megtalálta önmagát.

Kopogás hallatszott az ajtón. Amint kinyitotta az ajtót, felesége állott előtte. Örövendő izgalommal borult az asszony nyakába:

— Édes, édes Sárkám, te itt?

— Kötelességem szólított ide. Attól féltem, hogy az öngyilkosságban is utánozni fogod Bálóczy gróft. — szolt remegő hangon Hartayné.

— Hát hogy, te tudtad már azelőtt is azt, amire én csak az előbbi válságos pillanatokban jöttem rá, hogy mindenben utánom Elemér gróft?

— Tudtam!

— És most megbocsátasz-e?

— Azért vagyok itt. Remélem, már gyógyultál.

— Már kiigógyultam, — szolt megnyugtatólag Hartay, miközben a szoba sarkába dobott revolverre mutatott.